

t. zv. dekadni agrometeorološki, zatim mjesečni agrometeorološki i tromjesečni fenološki obrasci. Za rad na specijalnim agrometeorološkim mjerenjima izrađena su posebna uputstva, kao na pr.: za rad s evaporimetrom tipa »Popov«, za mjerenje evapotranspiracije tipa »Thornthwait i Garnier«, za mjerenje rose tipa »Dewani« i t. d. Sređena su i objavljena predavanja, koja je na agrometeorološkom kursu održao ekspert Ujedinjenih nacija, prof. J. J. Burgos pod naslovom »Kratak kurs iz agrometeorologije«. Preveden je i umnožen znatan dio stručne literature iz oblasti agrometeorologije. Pored toga izdan je i znatan dio radova agrometeorološkog kadra u »Vesniku« HM službe i u raznim drugim stručnim i naučnim časopisima. Štampanje dekadnih i mjesečnih »agrometeoroloških analiza« postalo je redovan vid rada i rezultata na tom polju. U posljednje dvije godine naročito je bio intenzivan rad na pripremanju materijala za štampanje agrometeoroloških godišnjaka, tako da su dosad objavljeni: Fenološki atlas i fenološki godišnjaci za 1951., 1952., 1953., 1954. i 1955. g. U pripremi za štampu nalaze se fenološki godišnjaci za 1956. i 1957. g., i njihovim štampanjem služba bi bila potpuno ažurna na tom planu. Publiciran je i »Godišnjak temperature tla« za period 1951.—1955. g. S obzirom na potrebe za što kvalitetnijim radom mreže, u pripremi je izrada proširenog Fenološkog uputstva. Da bi se objedinila metodika osmatranja i upotpunila dosadašnja uputstva o radu, nameće se potreba za izradom jednog općeg agrometeorološkog uputstva. Pred službom stoje i drugi oblici rada i publiciranja agrometeoroloških rezultata, što sve ukazuje na njenu široku perspektivu i značaj.

Na kraju ovog izlaganja o radu agrometeorološke službe FNRJ, za protekli period od njenog osnivanja do danas, nužno je naglasiti, da je ovim dat samo kratak pregled njene obimne i složene aktivnosti. Iz toga se vidi, da su mnogi zadaci uspješno zahvaćeni, ali i da pred službom stoje brojni problemi i zadaci, koje tek treba rješavati.

No, s obzirom na dosada ostvarene uslove rada i stečena iskustva, uz još tješnju i organiziraniju saradnju meteorologije i poljoprivrede, može se ubuduće s pravom očekivati još brži i potpuniji razvoj agrometeorološke službe, kao i njeno još aktivnije učešće na unapređenju naše poljoprivrede.

Ing. RUDOLF PASKVAN

Utjecaj nekih meteoroloških i ostalih averzija na razvoj mastine

Kao i ostalo kulturno bilje, tako je i maslina — uzgajana u različitim područjima karakterističnim po svojim klimatskim faktorima — podvrgnuta utjecaju određenog klimata, koji može imati i pozitivno i negativno djelovanje na stalnost i normalnost razvitka stabla. Gotovo nema klimata, koji bi bio tako idealno prilagođen najboljem razvoju masline, jer su ti klimatski faktori više manje kolebljivi i na relativno veoma uskom području, pa se stoga javljaju različite meteorološke averzije i drugi faktori, koji nanose štete maslini, slabe

njenu fiziološku snagu stvarajući neredovitost u donošenju ploda, a s time u cjelini dolazi u pitanje i rentabilnost. Iako nismo kadri spriječiti te klimatske averzije, često puta ni neke druge, koje su možda fiziološke naravi u razvoju svakog pojedinog stabla, ipak ispitujući te faktore i prateći njihove pojave, možemo poduzeti odgovarajuće mjere prilikom osnivanja nasada maslinika u određenim područjima. S druge strane, poznavajući te averzije i njihove posljedice, možemo ponekad poduzeti mjere da se njihove posljedice ublaže intervencijom za brže liječenje rana i porasta stabla u normalno stanje, što će ponovno omogućiti redovno donošenje ploda i normalan prinos.

Od tih averzija najčešće se pojavljuju: prekomjerna suša, ponegdje prekomjerna vlažnost, tuča, štetne posljedice od vjetra i hladnoće, prekomjerna toplina, a od ostalih medljika (medun), prekomjerna emanacija plinova, smolica i ponekad toksično djelovanje kalcijeva cijanamida kod loše primjene.

Štete prouzrokovane sušom: Duga suša je jedna od najopasnijih averzija, koja oštećuje maslinu. Nedostatak vlage sprečava ili vrlo jako smanjuje kapacitet apsorpcije hranjivih tvari od strane korijenova sistema. Treba, međutim, razlikovati efekte uzrokovane konstantnom sušom, prekidanom katkada vrlo kratkim kišama, od efekata uzrokovanih prekomjernom sušom, ali ograničenih na 3—4 ljetna mjeseca. U prvom slučaju maslina će znatno pokazati karakter fakultativne kserofilije pa će smanjiti transpiracionu površinu stvarajući malo i tvrdo lišće, savinuto prema donjoj strani, i opskrbljeno u velikoj mjeri ljuskavim kožicama, da se što više smanji gubitak vodene pare. S tim u vezi smanjuje se i sama asimilacija, a nedostatak vode i mineralnih tvari snizuje životnu energiju i ostalih faktora asimilacije. Tako na pr. grančice teško rastu, imaju kratke internodije, uski su drveni godovi i vrlo mali drveni sudovi i t. d. U vrlo teškim slučajevima zbog prekomjerne suše stablo poprima grmast oblik s rahitičnim razvitkom.

Stanje, u kojem se tlo nalazi, osobito fizikalna struktura, može osjetljivo potencirati štete od suše i uzrokovati — ako se radi o jako rastresitom i propusnom tlu — da se suše vršci grana maslinovih stabala. Isto se može dogoditi pri jakim, ali povremenim sušama, a to često uzrokuje, da opada lišće u jesen. Korijenov aparat masline također osjeća vrlo jako te promjene, pa kod produžene suše skraćuje korijenje, koje se jače grana, dok je korijenje onih maslina, koje ne trpe od suše, duže i manje razgranato.

Prekomjerna suša može također uzrokovati, da opadaju cvjetovi još prije nego se otvore. Zbog suše zrioba zakašnjava, nepotpuna je i donosi maleni prinos s malo ulja. Slaba oplodnja i smeđe mrlje, smežuranost na plodovima uzrokovane su dužim sušama.

Prva radikalna mjera protiv suše jest: natapati, gdje se može. Obrada tla imade također neocjenjivu praktičnu važnost. Duboka zimska ili rana proljetna obrada, sa svrhom, da se spriječi ishlapljivanje iz tla — važne su mjere, koje ne smiju izostati u borbi protiv suše. Zaoravanje zelenih usjeva (zelena gnojidba) također je potrebna praktična mjera u borbi protiv suše, jer održava tlo svježim i popravlja njegovo fizikalno kemijsko stanje. Dobra mjera je i uredjenje prihvatnih jaraka, koji se mogu dovesti do stabla ili po površini ili podzemno, a sakupljali bi najveću količinu oborinske vode i dovodili je do samih stabala. U borbi protiv suše bit će dobro odabrati i sorte, koje su se pokazale otporne kroz određeni period godina.

Štete uzrokovane prekomjernom vlagom: Prekomjerna vlaga uzrokuje štete uglavnom na cvjetnim organima. Prekomjerna vlaga i magle, koje se produžuju u periodu cvatnje, uzrokuju zakašnjanje ove važne fiziološke funkcije. Ako kiše za vrijeme cvatnje duže traju, onda se oplodnja teško i loše obavlja, a do opadanja lišća ipak ne dolazi. Opadanje lišća — koje se inače znade pojaviti na maslinovim stablima iza prvih jesenskih kiša, osobito nakon duže suše — uvjetovano je upravo tom sušom i jakom toplinom, pa s toga razloga te prve kiše nisu kadre popraviti učinak suše na lišću, koje stoga opada. Prekomjerna vlaga u tlu pogoduje također boljem razvoju nekih štetnika. Najčešće na kori maslinova stabla nastanu pukotine, iz kojih se razvije gnjiloća i rak, baš zbog prekomjerne vlažnosti.

Obrana od prekomjerne vlažnosti može se organizirati na više načina: odvodnjom vode jarcima i kanalima, drenažama, i da se nasadi maslina ne podižu na vlažnim i hladnijim terenima u nizinama.

Štete od tuče: Tuča uzrokuje također velike štete, ako je jaka. Ona otkida lišće, cvjetove i plodove, a može slomiti i 1–2 godišnje grančice. Oštećeni plodovi posmeđuju i pucaju, pa pružaju mogućnost, da ih napadne velik broj parazita i saprofitskih gljivica. Rane uzrokovane tučom na granama jesu neposredan povod za pojavu raka ne samo zbog toga, što se uzročnici nalaze u zraku u velikoj količini, nego i zbog toga, što ti uzročnici u nastalim ranama nalaze vrlo dobar supstrat za svoj razvoj.

Cim maslinik pobije tuča i nastanu jake rane na mladim granama, treba odmah poprskati cijelo stablo bordoškom juhom male kiselosti. Takvo je prskanje efikasno sredstvo protiv infekcije za pojavu raka. Iza prskanja treba produžiti sa jačom rezidbom, čim to prilike dopuste, i uklanjati sve oštećene i uginule dijelove. Padne li tuča u periodu, kad je maslina neposredno pred dozrijevanjem, treba odmah pobrati masline i posebno sortirati natučene plodove, a posebno zdrave, jer oštećeni lako pljesnive, pa daju i slabo ulje.

Štete uzrokovane od vjetra, hladnoće i leda: Osim mehaničkih povreda, koje vjetar uzrokuje lomeći tanje i deblje grane, a ponekad i uništavajući cijela stabla, štete od vjetra mogu se također manifestirati tako, da se suši lišće, djelomično ili potpuno. Sušenje lišća počinje od vrha pa ide postepeno ka peteljci. Maslinici osnivani u blizini mora osjećaju ponekad sve teške posljedice od vjetrova. U mnogim takvim slučajevima, štete su povećane time, što se po maslinovim stablima nakuplja morska sol, koje u morskoj vodi imade u dosta velikoj koncentraciji, da štetno djeluje na stablo.

Vjetar uzrokuje jake štete na maslinama, ako puše u momentu oplodivanja cvjetova, jer izaziva često sterilitet. Isto tako, i već zrele masline mogu biti oštećene od jakih vjetrova, pa plodovi dobivaju žutosmeđu boju poput duhana i jako se osušuju.

Praktičan način za obranu od čestih morskih vjetrova sastoji se u podizanju zaštitnih nasada drveća od gusto posađenih borova ili tamariska (koji su inače otporni protiv utjecaja morskih vjetrova, i to na onim stranama, odakle ti vjetrovi duvaju s najvećom žestinom). Ima također i nekih sorata maslina otpornih na utjecaj morskih vjetrova, kao na pr. neke talijanske sorte: Mignola, Sargano, Rotondella, Cellino, Mortegno i t. d.

Štetan utjecaj hladnoće osobito dolazi do izražaja specijalno s proljeća, kada vegetacija počinje da kreće. Smrzavica u tom periodu uzrokuje uginuće mekih dvo- i trogodišnjih grančica. Hladnoća uzrokuje ozljede na mladim granama, koje poprimaju izgled rak-rana. Ne dođe li do rakastih infekcija, rane zacjeljuju u 2–3 godine. Često se na pukotine nastale od smrzavica naseli parazit *Pollinia Pollini*, vrsta štitaste uši, koja, ako je ima u većoj mjeri, pokriva sve grančice u obliku malih stršćih prištića. Ovaj parazit imade dvije generacije, od kojih se jedna javlja u svibnju–lipnju, a druga u rujnu–listopadu. Grančice, koje napadne ovaj parazit, ne daju ploda i brzo se suše. Takav napad može se spriječiti rezidbom napadnutih grana i prskanjem sa 2% mineralnim uljima ili kalifornijskom rastopinom u toku zimskog perioda. Kako ozljede pogoduju razvoju parazita, ne valja mlatiti grane pri berbi.

Kod vrlo jakih hladnoća mogu biti oštećene i velike grane, a ponekad čak i stablo do panja. Ozlijeđeni dijelovi ugibaju i posmeđe, pa se na tim mjestima lako može pojaviti nekroza. I površinskom korijenju mogu hladnoće nanijeti ozljede i uzrokovati rak-rane isto kao i kod stabla i grana, ali može ponekad uginuti i cijelo stablo.

Pod utjecajem hladnoće lišće postaje klorotično, a to se pojavljuje onda, kad već temperature porastu, i stablo započinje svoju normalnu funkciju.

Led i mraz u kasnom proljeću, t. j. u svibnju, mogu također uzrokovati štetne posljedice na lišću. Polen, ako je potpuno sazreo, može izdržati temperaturu od +17°C, ali prašnice trpe već kod slabih niskih temperatura.

Mrazovi osobito u studenom mogu oštetiti i plodove, jer meso gubi lijepu tamnocrvenkastu boju i dobiva boju poput kestena, a ulje od takvih plodova masline je slabo.

Snijeg, osobito led nanosi maslinovu stablu štete, jer mu krši grane. Ako nakon dana s umjerenom temperaturom (koja je omogućila otapanje snijega) dolazi vedra i hladna noć, voda se smrzava oko maslinovih grana te ih obuhvata tankim slojem leda.

Niski položaji bogati vlagom i organskim supstancijama pogoduju stvaranju stanica u tkivu maslinova stabla, koje je vrlo osjetljivo na hladnoću. Prema Petriju, na jako vapnenim tlima, bogatim kalijem, bit će da je otpornost masline na hladnoću ipak najveća u odnosu na kremična tla i na ona, koja oskudijevaju kalcijevim karbonatom. Što se prije počne otapati snijeg pod utjecajem sunca, to su i štete od leda teže. Zato je jugoistočna ekspozicija maslinika bez sumnje lošija u područjima, gdje je maslina podložna hladnoćama. I gnojidba utječe na veću ili manju otpornost, jer jaka gnojidba maslina stajskim gnojem uzrokuje, da se stvaraju stanice vrlo osjetljive na hladnoću, dok fosforna i kalijeva gnojiva daju im stanovitu otpornost.

Prema intenzitetu šteta, proizvođač mora poduzeti odgovarajuća sredstva u svakom pojedinom slučaju. Ako se radi o uginulim granama, treba ih odrezati sve do zdravog mjesta na glavnom stablu ili grani, odakle bi se mogle razgranati grane idućih godina. Kada je stablo djelomično oštećeno, onda se obrezuje ispod oštećenog mjesta. Povremeno treba provoditi sve potrebne mjere njege, obrade i t. d. gnojidbom, da se stvore jaki pupovi. Potrebno je također izabrati bolje položaje, više sunčane, ili uzimati otpornije sorte.* Razumije se, da pri svakoj rezidbi ne treba zaboraviti dezinficirati rane 30/0-tnom rastopinom zelene galice, kojoj se može dodati nešto malo sumporne kiseline. Najbolji period za rezidbu je proljeće, jer je tada lako raspoznati zdrave stanice od bolesnih.

Prekomjerna toplina: Prekomjerna toplina izaziva opadanje lišća, a to se manifestira onda, kada je zrak jako suh, a sunčane zrake prekomjerno vruće. Treba spomenuti, da se ova pojava opadanja lišća javlja rjeđe, čak i u južnijim područjima. Kod velikih ljetnih suša, maslinovo lišće se kovrča, suši i konačno opada. Karakterističnih paleži od suše — kao što se to često znade pojaviti na pr. kod vinove loze — nema na maslinovu lišću. Izuzetak od toga čini palež na zelenom plodu od masline, koji se znade javljati kao posljedica prekomjerne topline.

Na kamenitim i vapnenim tlima na maslinama često puca kora od jakih ljetnih toplina. Ove pukotine uzrokovane su ugibanjem korinoga tkiva, koje se različito steže i rasteže pod utjecajem velikih temperaturnih diferencijacija. Prijelaz od prekomjerne dnevne topline na hladnu noć, uzrokuje da se rastežu i stežu stanice kore oko stabla, pa kora zato puca.

Medljika ili medun: Često se za vrućih ljetnih dana opaža, da je maslinovo lišće pokrito nekom ljepljivom supstancijom, slatkastom i sličnom medu, otkuda joj i naziv medljika. Ovu sekreciju mogu uzrokovati ubodi štitastih i drugih lisnih ušiju, ali se tumači i kao posljedica raznih klimatskih promjena, pa ima odvojenih mišljenja o uzrocima pojave medljike. Vjerojatno je prema Sora u r e r u, da pojava medljike stoji u vezi s intenzivno jakim svjetlošću i s nenadanim povišenjem temperature zbog čega se izvanredno povećava transpiracija lišća, a s tim se povećava i koncentracija staničnog soka. Po nekima pak proizlazi, da masline podvrgnute gnjiloći bivaju više napadane od medljike. Nadalje, masline u niskim položajima, na hladnijim i vlažnim tlima, također su jače napadnute, osobito za jako toplih i mirnih dana. Premda se medljika ne može tretirati kao prava bolest, ipak treba napomenuti, da ona izaziva jaki poremećaj vegetativne funkcije maslinova stabla. Indirektno uzrokuje čađavicu i utire put parazitima, osobito raznim ušencima. Zbog toga se preporučuje jača rezidba, dobra obrada tla i gnojidba, da bi se pojačale fiziološke funkcije maslinova stabla. Prema analizama Battandiera, medljika ima sljedeći kemijski sastav:

* Među sortama otpornim na hladnoću poznate su na pr. u Italiji ove: Colombaro i Martino u pokrajini Liguria, sorta Gargagnan u okolici jezera Garda, sorta Leccino i Mignolo u pokrajini Toskana (od kojih ova posljednja može izdržati i —11° C), sorta sorta Fecciaro u pokrajini Umbrija, sorte Monopoli i Cellino u pokrajini Pulja, sorta Coccitano u Kalabriji, sorta Caltabellatense u Siciliji, sorta Rouget Vermillon u Francuskoj i t. d.

šećera manita	52,00 ⁰ / ₀
ostalnih šećera	7,80 ⁰ / ₀
u alkoholu topljivih supstancija	9,30 ⁰ / ₀
vode	13,50 ⁰ / ₀
gubici i nečistoće	17,40 ⁰ / ₀

Štete uzrokovane od plinova: Maslinova stabla u blizini industrijskih uređaja, koji ispuštaju toksičke plinove kao: klor, sumporni dioksid, fluornu kis. i t. d., trpe više ili manje od štetnog utjecaja tih plinova na lišće i grančice. Lišće na rubovima požuti, dok nervatura ostaje zelenkasta još neko vrijeme, smotava se i opada. I plodovi također opadaju, a da se na njima ne vidi znakova osobitih promjena. Grančice postanu tanke s kratkim internodijama i malim te tvrdim lišćem. U težim slučajevima stabla se potpuno osuše. Štetni utjecaji klora i sumporne kiseline vrlo su slični. Plinovi, koji izlaze iz tvornica superfosfata, rjeđe uzrokuju štete, jer se nalaze u minimalnim količinama u zraku. Klorne pare i sumporni dioksid uzrokuju palež, osobito onda, kad je lišće vlažno od rose ili kiša, stvarajući pri dodiru sumpornu i solnu kiselinu, koje direktno ubijaju stanice. Isto se to manifestira i kod cvijeta, gdje ubijanjem pestića dolazi do steriliteta plodova. Paleži uzrokovani sumpornom kiselinom nepravilnog su oblika, udubljene i tamnocrvene boje. Sredstva za suzbijanje tih nepovoljnosti nema. Tu treba prvenstveno voditi računa, da se same tvornice opskrbe aparatima za neutralizaciju tih plinova, prije nego oni dođu u zrak. I visina dimnjaka je također efikasno sredstvo, da se osjetljivo smanje štete. Wislicenus je pokazao, da sumporni plinovi moraju biti u zraku u odnosu, koji je manji od 1 : 200.000, da ne dođe do štetnih posljedica.

Smolica (gumozna). Osim opće fiziološke slabosti vegetativnog razvoja maslinova stabla uzrokanog smolicom, na mladim grančicama, nervaturi lišća i peteljci provodne cijevi pune su smolaste supstancije, koja je jako slična smolici badema, trešnje, breskve i t. d. Smolica izlazi kroz pukotine na granama u obliku većih ili manjih zrnaca. Petri navodi, da se velike promjene fiziološke aktivnosti stanice — gdje su ugljični hidrati podvrgnuti hidrolitičkom procesu, a posljedica jest, da ispuštaju smolicu — sastoje u pretjeranoj aktivnosti nekih staničnih enzima. Od vanjskih faktora, koji olakšavaju pojavu smoljenja, treba napomenuti štetan utjecaj odviše kompaktnih tala s južnom ekspozicijom, kao i nizinskih položaja sa slabim zračenjem među samim stablima. U ovim slučajevima je gotovo uvijek korijenov sistem napadnut od gnjiloće korijena. Smolica se obično javlja u svibnju i lipnju nakon prvih vrućina. Preventivna sredstva sastoje se u poboljšavanju tla, češćom obradom, odvodom podzemne vode, gnojidbom i redovitom godišnjom rezidbom.

Toksično djelovanje kalcijeva cijanamida: Ovo toksičko djelovanje kalcijeva cijanamida prvi put je zapaženo god. 1906., te je bilo predmet rasprave internacionalnog kongresa u Tulon u god. 1908.

Štetni utjecaj cijanamida zapaža se u obliku paleži na vršcima lišća, slično kao kod pojave prišteva. To je posljedica velikih promjena gotovo cjelokupnog korijenova sistema zbog djelovanja cijanamida. Štete su teže na tlima siromašnim glinom i humusom, koja nisu kadra neutralizirati produkte transformacije tog dušičnog gnojiva. Morettinijevi pokusi, koji je upotrebio cijanamid priređen u specijalnom obliku, pokazali su, da ovo gnojivo upotrebjeno u malim količinama, s potrebnim oprezom, i pomiješano prethodno sa zemljom, ne uzrokuje tako teške posljedice na maslini. Međutim, čini se da još nije izrečena zadnja riječ o upotrebi toga gnojiva kod gnojidbe masline. Upotreba mora biti oprezna samo u glinastim tlima, t. j. ujesen, tako da do idućeg proljeća njegovo štetno djelovanje nestane.

Neki su pak pokusi pokazali, da neke soli mogu — osim šteta, koje se pojavljuju na korijenju apsorpiranjem soli u vodenoj rastopini — uzrokovati, da se list potpuno ili djelomično osuši i da odebljaju grančice. Zbog ovih pojava dolazi do poremetnje fizioloških funkcija, a time slabi i otpornost stabla protiv napada parazita. Tako prema Petriju na pr. natrijev klorid omogućuje jači napad saprofitske gljivice *Aschochyta oleae*.

Izvršni odbor društva agronoma uputio je podružnicama povodom 40-godišnjice KPJ slijedeće pismo:

Ove će godine čitava naša zemlja proslaviti četrdesetgodišnjicu osnivanja Komunističke partije Jugoslavije i Saveza komunističke omladine Jugoslavije.

Osnivanje KPJ i SKOJ-a predstavlja najznačajniji događaj u povijesti naših naroda. KPJ i SKOJ okupili su najnaprednije i najhrabrije sinove naših naroda u borbi protiv nenarodnih diktatorskih režima, u borbi protiv svakovrsnog ekonomskog i nacionalnog izrabljivanja, kojega su našim narodima nametnuli vladajući krugovi bivše monarhističke Jugoslavije.

U najteži mčasovima u povijesti naših naroda stavili su se KPJ i SKOJ pod rukovodstvom druga Tita na čelo i povelj smjelu bezkompromisnu i nepomirljivu borbu, ne samo za oslobođenje naših naroda od okupatora i njegovih slugu, nego i za novu, ljepšu i sretniju budućnost naših naroda, za novu socijalističku Jugoslaviju.

Danas se pod rukovodstvom SKJ i druga Tita ostvaruju ideali za koje su dali svoje živote mnogi najbolji članovi naše partije i SKOJ-a. Mnogobrojni su drugovi iz naše struke koji su dali svoje živote za ostvarenje ciljeva naše partije i naših naroda. Sjetimo se samo Bude Borjana, Đurđice Moderčin, Marka Hercigonje, Vjekoslava Bakulića, Sime Marinkovića, Mihajla Klajna i ostalih.

Sve to nam nalaže, da se i naša organizacija i naši članovi što aktivnije uključe u proslavu jubilarne godine. S tim u vezi treba da se i Vaša podružnica i svi Vaši članovi povežu sa SSRN-a i drugim masovnim organizacijama, kako ne bi izostali kao aktivni učesnici u organiziranju ove značajne proslave.

Program rada u okviru proslave treba biti izrađen u smislu stremjenja i zadataka naše poljoprivrede, te socijalističkog preobražaja sela. Centralne proslave u NRH održat će se vjerojatno u mjesecu lipnju, a uskoro će izići i kronološki popis događaja od osnutka KPJ do danas. Oblici i načini Vašega učestvovanja u proslavi mogu biti različiti, prema konkretnim prilikama u Vašem kotaru. Proslavu možete vezati za neki značajniji događaj ili ličnost (ako je moguće ličnost iz naše struke) s Vašeg područja. Mogu se organizirati odgovarajuća predavanja, ili se može manifestaciju proslave vezati na izvršenje neke značajne akcije na Vašem području. Planove Vašega učestvovanja izradite i predložite SSRN-a i ostalim organizacijama, a nama pošaljite prepis plana proslave do 10. II. ove godine.